

Cinsiyete göre ebeveynleşmenin farklı boyutları arasındaki ilişkiler ve ebeveynleştirme boyutlarının psikolojik belirtileri yordama düzeyi

Sait Uluç¹ , Duygu Köyden²

Anahtar kelimeler

ebeveynleşme, öz bildirim, psikolojik belirtiler

Keywords

parentification, self-report, psychological symptoms

Öz

Aile sistemindeki bir tür işlev bozulması olan ebeveynleşme (parentification), ebeveyn ile çocuk arasındaki rol değişimi olarak tanımlanmaktadır. Çocuk ya da ergen uygun zamandan daha erken ya da uygun olmayan bir biçimde ebeveyn sorumluluklarını üstlenmek zorunda bırakıldığında ebeveynleşme olgusu ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Filial Sorumluluk Ölçeği (FSÖ-Y) ve Ebeveynleşme Ölçeğinin (EE) arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. İkinci olarak, ölçeklerin psikolojik iyilik halini yordayıp yordamadığı değerlendirilmiştir. Çalışmanın örneklemini 19 ile 23 yaş aralığında ($Ort. = 21.10$, $SS = 1.38$) 197 üniversite öğrencisinden (99 kadın ve 98 erkek) oluşmaktadır. FSÖ-Y ve EE alt boyutları arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon analizleri ile kadınlar ve erkekler için ayrı ayrı incelenmiştir. Analiz sonuçları her iki ölçeğe ait alt boyutların birbirleriyle anlamlı ilişkileri olduğuna işaret etmiştir. FSÖ-Y'nin ve EE'nin genel psikolojik belirti düzeyi üzerindeki yordayıcı gücünü değerlendirebilmek için iki ayrı hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon analizi sonuçları ebeveynleşme türüne (FSÖ-Y boyutları) dayanan modelin psikolojik belirtilere ait varyansın %22.3'nü tahmin ettiğine işaret etmiştir. Öte yandan ebeveynleşmenin kime yönelik olduğuna (EE boyutları) dayanan model psikolojik belirtilere ait varyansın %18'ini tahmin etmiştir.

Abstract

Relationships between different dimensions of parentification according to gender and prediction level of parentification dimensions for psychological symptoms

Parentification, a kind of dysfunction in the family system, is defined as a role change between parent and child. Parentification phenomenon occurs when the child or adolescent is forced to take parental responsibilities inappropriately or earlier than the appropriate time. In this study, it was aimed to examine the relationships between the Turkish version of the Filial Responsibility Scale (FRS-A) and the Turkish version of the Parentification Scale (PI). The extent to which the scales predicted the psychological symptoms were evaluated separately. The sample of the study consisted of 197 college students (99 females and 98 males), aged between 19 and 23 ($M = 21.10$, $SD = 1.38$). Relationships between FRS and PI sub-dimensions were tested separately for women and men using Pearson's correlation analyses. The results of the analyses indicated that the relationships between the sub-dimensions of both scales were significant. Two hierarchical regression analyses were conducted to evaluate the predictive effects of the FRS-A and the PI on psychological symptoms. The results of the regression analysis indicated that the model based on the parentification type (FRS-A dimensions) estimated 22.3% of the variance of psychological symptoms. On the other hand, the model based on whom the parentification is intended for (PI dimensions) estimated 18% of the variance of psychological symptoms.

Atf için: Uluç, S. ve Köyden, D. (2022). Cinsiyete göre ebeveynleşmenin farklı boyutları arasındaki ilişkiler ve ebeveynleştirme boyutlarının psikolojik belirtileri yordama düzeyi. *Klinik Psikoloji Dergisi*, 6(3), 317-330.

✉ **Sait Uluç** · psysait@hacettepe.edu.tr | ¹Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü, Beytepe Mah. Beytepe Yerleşkesi, 06800 Çankaya, Ankara; ²Klinik Psikolog, İstanbul, Türkiye.

Geliş: 07.06.2021, **Düzelme:** 19.08.2021, **Kabul:** 03.09.2021

Sroufe ve Fleeson'a (1988) göre aileyi oluşturan -çocuk-ebeveyn, kardeşler ya da eşler gibi- alt sistemler ailenin uyum ve sürekliliğini korumaya yönelik olarak gelişmekte ve karşılıklı bağımlılık ilkesi çerçevesinde çalışmaktadır. Aile sistemi içerisinde büyüyen çocuk, sistemin işleyişini öğrenme ve sistemi içselleştirme şansına sahip olmaktadır. Çocuklar içselleştirmiş olduğu bu ilişki örüntülerini yetişkin yaşamındaki yeni ilişkilerine taşıma yönünde bir eğilim göstermektedir. Minuchin (1988) aile üyelerinin üstlendikleri farklı rollerin bir denge kurarak aile sisteminin devamlılığına katkıda bulunduğunu vurgulamaktadır. Sistem içerisinde bir kişi ya da alt grup değişmeye başladığında, sistemi oluşturan diğer alt gruplar ve kişiler süregelen sistemin devamlılığını sağlayacak biçimde kendilerini yeniden düzenleyebilmektedir (Sroufe ve Fleeson, 1988).

Aile içindeki dengeler ya da rol dağılımları farklı nedenlerle bozulabilmektedir. Bu işlev bozulması durumlarından biri olan ebeveynleşme (parentification), ebeveyn ile çocuk arasındaki rol değişimi olarak tanımlanmaktadır. Çocuk ya da ergen uygun zamandan daha erken ya da uygun olmayan bir biçimde ebeveyn sorumluluklarını üstlenmek zorunda bırakıldığında ebeveynleşme olgusu ortaya çıkmaktadır (Minuchin ve ark., 1967). Ebeveynleşme sürecinde üstlendikleri görevleri yerine getirmeye çalışan çocuklar başkalarının ihtiyaçlarının kendi ihtiyaçlarından daha önemli olduğu yönünde hatalı bir çıkarım yapabilmektedir. Bu çıkarım ileriki yıllara da taşınarak, kişilerin kendi ilişkilerini, ihtiyaçlarını ve ilgi alanlarını göz ardı etmesine yol açabilmektedir (Chase, 1999). Çalışmalar ebeveyn ve çocuk arasındaki bu tür rol değişimlerinin çocuk üzerinde sıklıkla olumsuz etkilere yol açabileceğine işaret etmiştir (Chase ve ark., 1998; Hooper, 2007a; Katz ve ark., 2009; Wells ve Jones, 1998, 2000). Ebeveynleşme ile depresyon ve kaygı gibi duygudurum güçlükleri arasında anlamlı ilişkiler olduğuna işaret eden çalışmalar bulunmaktadır (Carroll ve Robinson, 2000; Hooper ve ark., 2012; Katz ve ark., 2009). Ek olarak, ebeveynleşme ile mazoistik ve narsistik kişilik özellikleri (Jones ve Wells, 1996); kişilerarası ilişkilerde yaşanan sorunlar (Jurkovic, 1997; Wells ve ark., 1999; Wells ve Jones, 2000); madde ve alkol kullanımı (Hooper ve ark., 2012; Jurkovic ve ark., 2001; Shin ve Hecht, 2013) ve yeme bozuklukları (Rowa ve ark., 2001) arasında anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. Öte yandan, bazı araştırmacılar ebeveynleşmenin ortaya çıkış biçimi ve maruz kalan tarafından nasıl algılanmış olduğuna bağlı olarak kişilik gelişimi üzerinde olumlu etkiler yaratabileceğini de savunmaktadır (Champion ve ark., 2009; Hooper ve ark., 2008; Kuperminc ve ark., 2009). Jurkovic ve Thirkield (1999), ebeveynleşmenin çocuk üzerindeki olası etkilerini doğru yordayabilmek için "Rol" ve "Bağlam" özelliklerinin iyi değerlendirilmesi gerektiğine işaret etmiştir.

Ebeveynleşmenin Değerlendirilmesi

Ebeveynleşmenin, bireyin gelişimi üzerinde yaratabileceği kritik etkiler göz önünde bulundurulduğunda olgunun iyi tanımlanarak uygun ve güvenilir biçimde ölçülmesi büyük önem taşımaktadır. İlgili alanyazın "Rol özellikleri" ve "Bağlam özelliklerinin" ebeveynleşmenin tanım ve değerlendirilmesinde göz önünde tutulması gereken iki temel boyut olduğuna vurgu yapmaktadır (Hooper ve Wallace, 2010; Jurkovic ve ark., 1999). İlk boyut ebeveynleşmeye maruz bırakılan çocuktan talep edilen davranışların açıklık derecesi, rolün niteliği, sorumluluk miktarı ve bakım verme sürecinin kime yönelik olduğu gibi role ilişkin özellikleri kapsamaktadır.

- *Açıklık/Aşikârlık Düzeyi (Degree of Overtnes)*: Çocuğa yönelik beklentilerin ne ölçüde açık ve doğrudan ya da örtük ve dolaylı olduğuna;
- *Atanan Rol Türü (Type of Role Assignment)*: Çocuğa atanan rolün araçsal ya da duygusal niteliğine;
- *Sorumluluk Derecesi (Extent of Responsibility)*: Çocuğa yüklenen sorumluluğun önem derecesi ve sürekliliğine;
- *İlgi Odağı (Object of Concern)*: Ebeveynleştirilen çocuğun bakım verdiği temel kişi ya da sistem birleşimine (anne, baba, kardeş, diğer aile üyeleri ya da eş sistemi gibi) işaret etmektedir (Jurkovic ve ark., 1999).

Bağlam Özellikleri ise ebeveynleşmeye maruz bırakılan çocuğun kişisel ve bağlamsal deneyimlerine ilişkin özellikleri içermektedir. Çocuğun yaşı, ailenin sınırları, aile geçmişi ve kültürel normlar bağlamsal parametreler arasında sayılmaktadır (Jurkovic, 1997).

- *Yaş Uygunluğu (Age Appropriateness)*: Çocuğun ebeveynleştirilme deneyimine ilk kez maruz kaldığı gelişimsel döneme;
- *İçselleştirme (Internalization)*: Çocuğun maruz kaldığı ebeveynleştirilme deneyiminin içindeki rolünü içe alma/içselleştirme düzeyine;
- *Sınırlar (Boundaries)*: Kişilerarası ve alt sistemler arası bağ ve sınırların işlevsellik düzeyine;
- *Sosyal Meşruluk (Social Legitimacy)*: Çocuğa yüklenen görevin ailenin sosyokültürel arka planında ne ölçüde normatif ya da norm dışı görüldüğüne;
- *Törellik (Ethicality)*: Aile içi sorumluluk dağılımında görülen bozulmaların (ebeveynleşme süreçlerinin) toplumun genelinde insanların birbirlerine ve topluma karşı ödevlerini belirleyen kural ve ölçüler bütünü ile olan ilişkisine işaret etmektedir.

Pek çok çocuk aile sistemi içinde yaşa uygun bazı görevleri üstlenmesine karşın ebeveynleştirilmeye maruz kalan çocuklar yaptıkları görev türleri, üstlendikleri roller, bu görevler için harcadıkları zaman ve bu

görevleri tamamlamak için kendilerine sağlanan rehberlik ve gördükleri takdir açısından önemli farklılıklar göstermektedir (Becker, 2007; Hooper, 2007b; Hooper ve ark., 2011; Jurkovic, 1997).

Ebeveynleşme olgusunu değerlendirebilmek için çok sayıda öz bildirim ölçeği geliştirilmiştir. Mika ve arkadaşları (1987) tarafından oluşturulan Ebeveynleşme Skalası (PS, Parentification Scale) yetişkin katılımcıların geriye dönük bildirimlerini temel alan ilk ölçüm araçlarından biri olmuştur. Ebeveynleşme Skalası, ilki 14 yaş öncesi ve ikincisi 14-16 yaş aralığı olmak üzere iki yaş döneminde katılımcının ne tür bir ebeveyn rolü (ebeveynine karşı eş ya da ebeveyn rolü; kardeşe ya da bir yetişkine karşı ebeveyn rolü gibi) üstlendiğine odaklanmıştır. Yaklaşık aynı dönemde Sessions ve Jurkovic (1986) tarafından geriye dönük bir öz bildirim aracı olan Ebeveynleşme Ölçeği-Yetişkin ve Genç (Parentification Questionnaire-Adult and Youth) geliştirilmiştir. Tekil bir ebeveynleşme puanı sağlayan bu ölçek ileride araştırma ve klinik amaçlı en yaygın kullanım alanı bulacak olan Filial Sorumluluk Ölçeğinin (FSÖ-Y) (Filial Responsibility Scale-Adult) ön formunu oluşturmuştur. İzleyen süreçte, Jurkovic ve Thirkield (1999) ebeveynleşmeye yönelik çok boyutlu bir ölçüm alabilmek amacıyla bir öz bildirim aracı olan Filial Sorumluluk Ölçeğinin (FSÖ-Y) Yetişkin formunu son biçimine getirmiştir (Jurkovic ve ark., 2001). Katılımcılardan FSÖ-Y’i yanıtlarken köken ailelerinde yaşamış oldukları ebeveynleşme deneyimlerini şu an için (30 madde) ve geriye dönük olarak (30 madde) değerlendirmeleri beklenmektedir. Jurkovic ve Thirkield (1998), çocuğa atanan rolün niteliğine dayalı olarak (1) Araçsal Ebeveynleşme (Instrumental Parentification) ve (2) Duygusal Ebeveynleşme (Emotional Parentification) olmak üzere iki tür ebeveynleşme puanı hesaplamıştır. Araçsal Ebeveynleşme çocuktan beklenen evin bakımı, temizliği ya da ailenin geçimi gibi fiziksel görevlere gönderme yapmaktadır (Hooper, 2007a). Öte yandan, Duygusal Ebeveynleşme anne-baba arasında ara buluculuk yapma ya da ebeveynlerden birine bakım verme gibi duygusal içerikli görevlere işaret etmektedir (Jurkovic, 1997, 1998). Çalışmalar duygusal ebeveynleşmenin çocuk için daha yoğun bir stres kaynağı olduğuna ve araçsal olana göre çocuğun gelişimine daha fazla zarar verdiğine işaret etmiştir (Hooper ve ark., 2009, 2011; Jurkovic, 1997; McMahon ve Luthar, 2007). FSÖ-Y’nin üçüncü boyutu ise çocuğun maruz kaldığı ebeveynleşme deneyiminin kültürel açıdan ne ölçüde kabul edilebilir olduğuna işaret eden Algılanan Adaletsizlik (Perceived Unfairness) alt boyutudur. FSÖ-Y alanda yaygın olarak kabul görmüştür. Daha yakın zamanda Hooper (2009) tarafından geliştirilmiş olan Ebeveynleşme Envanteri (EE) bir diğer öz bildirim ölçeğidir. Hooper, (2007a, 2007b), ebeveynleşme deneyiminin türü ve şiddetinin önemini belirtmekle birlikte, çocuğun kime ya da kimlere yönelik bakım sorumluluğunu üstlenmiş olduğunun da büyük önem

taşıdığına işaret etmiştir. EE ebeveynlere yönelik ve kardeşlere yönelik olmak üzere iki tür ebeveynleşme puanı sunmaktadır. FSÖ-Y’e benzer biçimde EE’nin üçüncü bileşeni ebeveynleşmenin çocuk tarafından nasıl algılandığını belirlemeye yönelik olarak hazırlanmış olan Algılanan Yarar (Perceived Benefit) alt boyutudur.

Ebeveynleşmeye Maruz Kalan Çocuğun Cinsiyeti ve Psikolojik Sorunlarla İlişkisi

Çalışmalar ebeveynleşme açısından kız ve erkek çocuklar arasında anlamlı farklar olduğuna işaret etmektedir. Mayses ve arkadaşları (2004) rol değişiminin babadan çok anne ile gerçekleştirildiğini ve kadınların buna daha fazla maruz kaldığını ifade etmektedir. Peris ve arkadaşları (2008) ergen anne babaları ile yaptıkları bir çalışmada, babalarla kıyaslandığında annelerin çocuklarından daha fazla duygusal ebeveynleşme talep ettiğini tespit etmiştir. McMahon ve Luthar’a (2007) göre de kız çocuklar annelerine duygusal destek sağlama konusunda daha fazla sorumluluk üstlenmek zorunda kalmaktadır. Jacobvitz ve arkadaşları (2004) iç içe geçmiş (enmeshed) ailelerde annelerin kız çocuklarına yönelik ebeveynleştirme eğilimlerinin daha fazla olduğunu ve bunun da çocuğun depresyon düzeyini yordadığını bulmuşlardır. Ponizowsky ve arkadaşları (2012) bir çalışmalarında göçmen aileleri için erkek çocuklarla karşılaştırıldığında kızların duygusal ebeveynleşmeye daha fazla maruz kaldığını saptamıştır. Araçsal ebeveynleşme ise erkek çocuklarda daha sık görülebilmektedir (Köyden ve Uluç, 2018).

Hooper ve arkadaşları (2011) on iki görgül araştırmanın bulgularını dahil ettikleri bir meta analiz çalışmasında erken yaşlarda gözlenen ebeveynleştirilme ile yetişkinlikte ortaya çıkan psikolojik sorunlar arasında anlamlı ilişkiler olduğunu belirlemiştir. Daha yakın zamanlı çalışmalar ebeveynleşmenin çocuk tarafından algılanma biçiminin (algılanan adalet) aracı rolüne işaret etmiştir (Jankowski ve ark., 2013). Çalışmalar ebeveynleşmenin özellikle depresyon, kaygı ve öfke gibi duygudurum sorunlarıyla ilişkili olduğuna işaret etmektedir. Katz ve arkadaşları (2009), yaptıkları çalışmada ebeveynler ile genç yetişkin kızları arasındaki duygusal ebeveynleşmenin ileriki yıllarda gözlenen aşırı derecede güvence arayışı ve depresif belirtilerle ilişkili olduğunu görmüşlerdir. Benzer biçimde Jacobvitz ve Bush (1996) normal koşullarda eşlerin sağlaması gereken yakınlık, sevgi, sır paylaşımı gibi görevleri çocukluk döneminde babalarına karşı üstlenen kız çocukların yetişkinliğe geçiş döneminde daha fazla kaygı ve depresyon ile daha düşük özsaygı gösterdiklerini ifade etmektedir. Hooper ve arkadaşları (2008) psikolojik gerginlik yaratan depresyon, kaygı, somatizasyon gibi rahatsızlıkların özellikle duygusal ebeveynleşme tarafından yordanabileceğini savunmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Birçok gösterge ülkemizin toplumsal yapısında köklü bir değişime işaret etmektedir. Kadın cinayetlerindeki niteliksel ve sayısal değişim, madde ve alkol kullanımındaki artış ve boşanma oranlarındaki yükselme ilk akla gelen göstergeler arasında sayılabilir. Bu değişkenlere ait güncel istatistiklere TÜİK'ten ulaşmak mümkündür. Ekonomik krizlerin yanı sıra gerek iç göçler gerekse dış göçler nedeniyle var olan aile yapısı ve işleyişi giderek daha fazla zorlanmaktadır. Makro düzeyde işleyen bu psikososyal krizler sürecinin mikro düzeyde aileyi ve çocuğun aile içindeki varoluşunu etkilemesi kaçınılmaz görünmektedir. Çocuğa yönelik rol karmaşası ve çocuğun ebeveynleştirilmesinin önemli risklerden biri olarak ortaya çıkabileceği düşünülmektedir. Yurtdışı alanyazında, özellikle de göç sorunu ve toplumsal krizler yaşayan topluluklarda ebeveynleşmeyle ilişkili çalışmalar oldukça eski bir tariheye sahip olmasına karşın ebeveynleşmenin farklı boyutlarını ölçmeyi hedefleyen ve yaygın olarak kullanılan iki araç olan FSÖ-Y ve EE Türkçeye yakın zamanda uyarlanmıştır. Bu çalışma kapsamında öncelikli olarak FSÖ-Y içerisinde tanımlanan ebeveynleşmenin türü (araçsal/duygusal) ve EE içerisinde tanımlanan ebeveynleşmenin yöneldiği kişi (ebeveyn/kardeş) arasındaki ilişkilerin incelenmesi hedeflenmiştir. Yurt dışında yürütülen çalışmalar ilgili boyutlar arasında orta dereceli ve anlamlı ilişkiler olduğuna işaret etmektedir (Hooper ve ark., 2011). Çalışma kapsamında cinsiyet farkının da ele alınması planlanmıştır. Yabancı alanyazınla paralel olarak kadın katılımcıların ebeveynlerine bakım verme eğilimi ve duygusal ebeveynleşme alanlarında daha yüksek puanlara sahip olması beklenmektedir. Çalışmanın bir diğer amacı ölçeklerin alt boyutları ve farklı psikolojik belirtiler arasındaki ilişkilerin yönü ve düzeyini incelemektir. Bu bağlamda katılımcıların ebeveynleşmeye yönelik algılarının psikolojik belirti düzeyinin en önemli yordayıcısı olması beklenmektedir. Bu çalışma sonunda ulaşılabilecek bulguların ebeveynleşme alanyazınına katkı sağlamasının yanı sıra farklı örneklerle yapılacak çalışmalarda ölçüm aracı seçeneklerinin değerlendirilmesinde de yönlendirici olabileceği düşünülmektedir.

YÖNTEM

Örneklem

Çalışmanın örneklemini Ankara ilindeki bir devlet üniversitesinin çeşitli fakültelerinde eğitimini sürdüren 19 ile 23 yaş aralığında ($Ort. = 21$, $SS = 1$) 99'u kadın (%50.3) ve 98'i erkek (%49.7) toplam 197 genç yetiştiren oluşmaktadır. Katılımcıların %45'i yurtdışı, %39'u ailesinin yanında ve %16'sı da ailesinden ayrı bir evde yaşadığını bildirmiştir. On üç katılımcının baba, iki katılımcının ise anne kaybı olduğu tespit edilmiştir. Dokuz katılımcının anne babasının ayrı yaşadığı görülmüştür. Annelerin %56'sı ilköğretim ve altı,

%21'i lise ve %23'ü üniversite ve üstü düzeyde eğitime sahiptir. Babaların ise %34'nün ilköğretim ve altı, %31'nin lise ve %36'sının üniversite ve üstü düzeyde eğitim almış oldukları görülmüştür.

Araştırmada kardeşe verilen bakımla ilgili madde-ler bulunduğundan kardeşi olmayan katılımcılar araştırma dışında bırakılmıştır. Katılımcıların %50'sinin tek, %24'nün 2, %13'nün 3 ve %13'nün ise 4 ve daha fazla kardeşinin bulunduğu görülmüştür. Katılımcıların %45'i ilk, %32'si ikinci, %14'ü üçüncü ve %9'u dördüncüden sonraki çocuk olduklarını bildirmiştir. Katılımcıların %6'sı annelerinin, %4'ü babalarının ve %4'ü kardeşlerinin günlük işlevlerini bozmayan kronik bir fiziksel rahatsızlığı olduğunu ifade etmiştir. Örnekleme kendisinin ya da ebeveynlerinin psikiyatrik tanısı olan katılımcı bulunmamaktadır.

Veri Toplama Araçları

Filial Sorumluluk Ölçeği (FSÖ-Y) Jurkovic ve Thirkield (1999) tarafından tasarlanan FSÖ-Y, katılımcıların köken ailelerinde hem geçmişte (yetişkinler) hem de günümüzde (ergenler) karşılaştıkları bakım alıp verme davranışları ve bu deneyimlere ilişkin algılanan adaleti değerlendiren 60 maddelik bir öz bildirim ölçeğidir. Yetişkinler için kullanılan ilk 30 madde (FSÖ-Y) geçmişe dönük olarak yanıtlanan üç alt boyut içermektedir. Araçsal bakım verme (instrumental caregiving) boyutu için 10 madde, duygusal bakım verme (expressive caregiving) boyutu için 10 madde ve adaletsizlik (unfairness) boyutu için 10 madde bulunmaktadır. Katılımcılar, yanıtları 1 (kesinlikle katılmıyorum) ile 5 (kesinlikle katılıyorum) arasında değişen beşli Likert ölçeğinde derecelendirmektedir. Tüm boyutlar için puanlardaki artış çocuklukta ebeveynleşme deneyiminin ve adaletsizliğin şiddetinin arttığına işaret etmektedir. Karagöbek (2014) tarafından gerçekleştirilen Türkçeye uyarlama çalışmasında iç tutarlılık katsayıları araçsal bakım verme için $\alpha = 0.81$, duygusal bakım verme için $\alpha = 0.82$ ve adaletsizlik için $\alpha = 0.88$ olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada geçmişe dönük değerlendirmeleri içeren FSÖ-Y formu kullanılmıştır. Orijinal çalışmada iç tutarlılık katsayıları araçsal bakım verme için $\alpha = 0.80$ ve duygusal bakım verme için $\alpha = 0.85$ olarak hesaplanmıştır.

Ebeveynleşme Envanteri (EE) Hooper (2009) tarafından geliştirilen Ebeveynleşme Envanteri geriye dönük öz-değerlendirme yoluyla yanıtlanan toplam 22 maddeden oluşmaktadır. Katılımcılardan maddeleri, çocukluk dönemlerini düşünerek 5'li Likert tipi bir ölçek üzerinden (1 = Hiçbir zaman, 5 = Her zaman) puanlamaları istenmektedir. Orijinal ölçek Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme (EOE) (Parent-Focused Parentification), Kardeş Odaklı Ebeveynleşme (KOE) (Sibling-Focused Parentification) ve Ebeveynleşmeden Algılanan Yarar (AY) (Perceived Benefits of Parentification) olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. EOE ve KOE için artan puanlar ebeveynleşme düzeyindeki

artışa, AY için artan puanlar ise ebeveynleşmeye yönelik olumlu tutumlardaki artışa işaret etmektedir. Orijinal ölçek üniversite örnekleminde geliştirilmiştir. Ölçeğin son hali için iç tutarlık katsayısı $\alpha = 0.84$ bulunmuştur (Hooper ve ark., 2011). Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması Köyden ve Uluç (2018) tarafından gerçekleştirilmiştir. Uyarlama çalışmasında genel olarak orijinal faktör örüntüsü görülmesine karşın 3 maddenin farklı faktörler altında yer aldığı tespit edilmiştir. Kültürel açıdan bu yapılanmanın daha uygun olabileceği kabul görüldüğünden araştırmacılar tarafından çalışmalarda bu yeni faktör örüntüsünün kullanılması önerilmiştir. Uyarlama çalışmasında ebeveyn odaklı ebeveynleşme alt boyutu için iç tutarlık katsayısı $\alpha = 0.83$, kardeş odaklı ebeveynleşme alt boyutu için $\alpha = 0.73$ ve algılanan yarar alt boyutu için $\alpha = 0.76$ olarak hesaplanmıştır. Bu çalışma kapsamında ise ebeveyn odaklı ebeveynleşme alt boyutu için iç tutarlık katsayısı $\alpha = 0.74$, kardeş odaklı ebeveynleşme alt boyutu için $\alpha = 0.72$ ve algılanan yarar alt boyutu için $\alpha = 0.71$ olarak hesaplanmıştır.

Belirti Tarama Listesi (SCL-90-R) Derogatis (1977) tarafından kişilerin psikopatolojik belirtilerini tarama amacıyla geliştirilmiştir. Türkçe'ye uyarlama çalışması Dağ (1991) tarafından yapılmıştır. Toplamda 90 maddeden oluşmakta ve farklı psikolojik belirti gruplarını temsil eden 10 alt test içermektedir. Maddeler 0-4 arası puan alabilen 5'li Likert üzerinde puanlanmaktadır. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı $\alpha = 0.97$ olarak hesaplanmıştır. Alt ölçeklerinin 23 gün arayla elde edilen

test tekrar test güvenilirliği de 0.65 ile 0.87 arasında değişmektedir. Ölçeğin yeterli güvenilirliğe ve psikiyatrik belirtiselliği iyi derecede gösteren yapı geçerliğine sahip olduğu ifade edilmiş ve ölçek bilimsel amaçlı kullanım için uygun bulunmuştur. Bu çalışmada tüm test için iç tutarlık katsayısı $\alpha = 0.98$ olarak hesaplanmıştır.

İşlem

Çalışmanın etik onayı Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonundan alınmıştır. Katılımcılar kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Ölçekler, çalışma hakkında bilgilendirildikten sonra çalışmada gönüllü olarak yer almayı kabul eden öğrencilere, ders saatlerinde verilmiştir. FSÖ-Y ve EE'nin verilmiş sıraları dengelenmiş ve katılımcıların ebeveynleşme ölçeklerine verdikleri yanıtları etkilememesi için SCL-90 her zaman en son ölçek olarak sunulmuştur.

BULGULAR

Katılımcıların FSÖ-Y ve EE alt boyutlarından aldıkları ortalama puanlar ve standart sapma değerleri Tablo 1'de aktarılmıştır. Kadın ve erkek katılımcıların FSÖ-Y'nin (araçsal bakım verme, duygusal bakım verme ve adaletsizlik) ve EE'nin alt boyutlarından (ebeveyn odaklı ebeveynleşme, kardeş odaklı ebeveynleşme ve algılanan yarar) aldıkları puanlar arasında anlamlı farklar bulunup bulunmadığını incelemek için t testi hesaplanmıştır.

Tablo 1. Örneklem Ortalamaları ve Cinsiyete Göre Farklar

		Kadın		Erkek		Karşılaştırma	
		Ort.	SS	Ort.	SS	t	p
FSÖ-Y	Araçsal Bakım Verme	2.18	0.47	2.50	0.48	4.73*	0.001
	Duygusal Bakım Verme	2.75	0.72	2.79	0.60	0.40	AD
	Adaletsizlik	1.96	0.76	2.33	0.80	3.34*	0.002
EE	Ebeveyn Odaklı	2.59	0.61	2.72	0.72	1.38	AD
	Kardeş Odaklı	2.15	0.74	2.09	0.72	0.48	AD
	Algılanan Yarar	3.78	0.70	3.49	0.69	2.92*	0.009

AD: Anlamlı Değil

Tablo 2. Ölçek Boyutlarının Karşılıklı İlişkileri

		FSÖ-Y			EE		
		Araçsal	Duygusal	Adaletsizlik	Ebeveyn Odaklı	Kardeş Odaklı	Algılanan Yarar
FSÖ-Y	Araçsal Bakım Verme	-	0.46**	0.54**	0.45**	0.55**	-0.18
	Duygusal Bakım Verme	0.44**	-	0.40**	0.70**	0.46**	0.00
	Adaletsizlik	0.38**	0.50**	-	0.25*	0.36**	-0.41**
EE	Ebeveyn Odaklı	0.43**	0.70**	0.29**	-	0.67**	0.20*
	Kardeş Odaklı	0.48**	0.28**	0.29**	0.37**	-	0.05
	Algılanan Yarar	-0.28**	-0.26**	-0.75**	-0.14	-0.27**	-

** $p > 0.01$; * $p > 0.05$; **Araçsal:** Araçsal Bakım Verme, **Duygusal:** Duygusal Bakım Verme

Not: Tablonun köşegenel/çapraz (diyagonal) olarak üst kısmı erkekleri, alt kısmı ise kadınları göstermektedir.

Tablo 3. FSÖ-Y ve EE Boyutlarının Psikolojik Belirtilerle İlişkileri

	FSÖ-Y						EE					
	Araçsal Bakım Verme		Duygusal Bakım Verme		Adaletsizlik		Ebeveyn Odaklı		Kardeş Odaklı		Algılanan Yarar	
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
SOM	0.32**	0.25*	0.36**	0.09	0.40**	0.40**	0.37**	0.11	0.27**	0.21*	-0.25*	-0.38**
OKB	0.19	0.12	0.26**	0.17	0.40**	0.36**	0.27**	0.05	0.20*	0.12	-0.28**	-0.36**
KDUY	0.16	0.23*	0.19	0.27**	0.35**	0.36**	0.13	0.13	0.10	0.28**	-0.28**	-0.24*
DEP	0.19	0.21*	0.28**	0.17	0.45**	0.35**	0.18	0.07	0.20*	0.19	-0.33**	-0.34**
KAY	0.26*	0.28**	0.34**	0.19	0.45**	0.41**	0.29**	0.11	0.23*	0.26*	-0.34**	-0.37**
OFKE	0.27**	0.21*	0.34**	0.15	0.49**	0.36**	0.35**	0.10	0.25*	0.17	-0.35**	-0.26*
FOBI	0.28**	0.32**	0.25*	0.19	0.41**	0.44**	0.19	0.14	0.15	0.30**	-0.36**	-0.28**
PARA	0.19	0.24*	0.22*	0.16	0.44**	0.41**	0.15	0.05	0.17	0.13	-0.35**	-0.24*
PSIKO	0.27**	0.28**	0.27**	0.26*	0.53**	0.37**	0.16	0.14	0.14	0.29**	-0.46**	-0.35**
EK	0.30**	0.26**	0.30**	0.12	0.40**	0.46**	0.33**	0.06	0.16	0.27**	-0.23*	-0.34**
SCL	0.28**	0.27**	0.32**	0.19	0.50**	0.44**	0.28**	0.11	0.22*	0.25*	-0.37**	-0.35**

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$; **SOM**: Somatizasyon. **OKB**: Obsesif Kompulsif Belirtiler. **KDUY**: Kişilerarası Duyarlılık. **DEP**: Depresyon. **KAY**: Kaygı; **OFKE**: Düşmanlık; **FOBI**: Fobik Kaygı; **PARA**: Paranoya; **PSIKO**: Psikotizm; **EK**: Ek Maddeler; **SCL**: SCL 90 Toplam Puanı

t testi sonuçları FSÖ-Y'nin araçsal bakım verme ve adaletsizlik alt boyutları ve EE'nin algılanan yarar alt boyutu için cinsiyete bağlı anlamlı fark olduğuna işaret etmiştir. FSÖ-Y'nin araçsal bakım verme alt boyutu için erkek katılımcıların ($Ort. = 2.50$, $SS = 0.48$) ortalamalarının kadınlardan ($Ort. = 2.18$, $SS = 0.47$) daha yüksek olduğu görülmüştür ($t(195) = 4.73$, $p < 0.001$). Adaletsizlik alt boyutu için yine erkek katılımcıların ($Ort. = 2.33$, $SS = 0.80$) ortalamalarının kadınlardan ($Ort. = 1.96$, $SS = 0.76$) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($t(195) = 3.34$, $p < 0.05$). EE'nin alt boyutu olan algılanan yarar için ise kadınların ($Ort. = 3.78$, $SS = 0.70$) ortalama puanının erkeklerden ($Ort. = 3.49$, $SS = 0.69$) daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($t(195) = 2.92$, $p < 0.01$).

İzleyen aşamada FSÖ-Y ve EE alt boyutları arasındaki ilişkiler, Pearson korelasyon katsayıları kadınlar ve erkekler için ayrı ayrı hesaplanarak incelenmiştir. Analiz sonuçları Tablo 2'de sunulmuştur. Tablonun üst kısımdaki gri köşegenel/çapraz (diagonal) kısım erkek katılımcılara ait sonuçları; altta yer alan beyaz köşegenel/çapraz (diagonal) kısım kadınlara ait sonuçları göstermektedir.

Analiz sonuçları EE'nin algılanan yarar alt boyutu dışında her iki ölçeğe ait tüm alt boyutların birbirleriyle orta veya yüksek düzeyde, pozitif yönde ve anlamlı ilişkileri olduğuna işaret etmiştir. En yüksek negatif ilişkinin kadın katılımcıların deneyimin adaletsizliğine yönelik algılarıyla deneyimden sağlayabilecekleri yararın düzeyi arasında olduğu görülmüştür ($r = -0.75$, $p < 0.05$). Adaletsizlik ve algılanan yarar arasında benzer bir ilişki erkek katılımcılar için de gözlenmiştir ($r = -0.41$, $p < 0.05$). FSÖ-Y'nin kendi alt boyutları arasındaki hem kadınlar hem de erkekler için tüm korelasyonların pozitif yönde ve anlamlı düzeyde olduğu belirlenmiştir ($r = 0.38$ ile $r = 0.54$ arasında, $p < 0.05$). EE'nin kendi boyutları arasındaki ilişkileri değerlendirildiğinde ise ebeveyn ve kardeş odaklı ebeveynleşme arasındaki ilişkinin erkekler için ($r = 0.67$, $p < 0.05$) kadınlara ($r = 0.37$, $p < 0.05$) göre daha güçlü olduğu görülmüştür. Algılanan yarar boyutunun kadınlar

için kardeş odaklı ebeveynleşmeyle ($r = -0.27$, $p < 0.05$) ve erkekler için ebeveyn odaklı ebeveynleşmeyle ($r = -0.20$, $p < 0.05$) görece zayıf ve negatif yönde ilişkileri olduğu belirlenmiştir. Ebeveynleşme türleri (araçsal ya da duygusal) ve ebeveynleştirmenin odaklandığı kişi (ebeveyn ya da kardeş) arasındaki ilişkilerin hem kadınlar için ($r = 0.28$ ile $r = 0.70$ arasında, $p < 0.05$) hem de erkekler için ($r = 0.45$ ile $r = 0.70$ arasında, $p < 0.05$) pozitif yönde ve anlamlı olduğu görülmüştür. Son olarak, adaletsizlik boyutunun ebeveyn odaklı ebeveynleşmeyle (Kadınlar için $r = 0.29$ ve erkekler için $r = 0.25$, $p < 0.05$) ve kardeş odaklı ebeveynleşmeyle (Kadınlar için $r = 0.29$ ve erkekler için $r = 0.36$, $p < 0.05$) pozitif yönde anlamlı ilişkileri olduğu tespit edilmiştir.

İzleyen aşamada FSÖ-Y ve EE'nin çeşitli psikolojik belirtilerle olan ilişkileri Pearson katsayısı hesaplanarak değerlendirilmiştir. Analizler FSÖ-Y'nin alt boyutları için anlamlı ve orta düzeyde pozitif ilişkiler gösterdiğine işaret etmiştir. Analiz sonuçları Tablo 3'te aktarılmıştır.

Analiz sonuçları her iki cinsiyet için de araçsal bakım verme ile belirti düzeyi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir (Kadınlar için $r = 0.28$ ve erkekler için $r = 0.27$, $p < 0.05$). Duygusal bakım vermenin ise sadece kadınlar için anlamlı olduğu görülmüştür ($r = -0.32$, $p < 0.05$). FSÖ-Y'nin son boyutu olan adaletsizliğin pozitif yönde anlamlı ilişkileri olduğu belirlenmiştir (Kadınlar için $r = 0.50$ ve erkekler için $r = 0.44$, $p < 0.05$). EE'nin psikolojik belirti düzeyi ile ilişkileri değerlendirildiğinde ebeveyn odaklı ebeveynleşmenin sadece kadınlar için anlamlı olduğu bulunmuştur ($r = -0.28$, $p < 0.05$). Kardeş odaklı ebeveynleşmenin ise her iki cinsiyet için de belirti düzeyi ile pozitif yönde ve anlamlı ilişkileri olduğu görülmektedir (Kadınlar için $r = 0.22$ ve erkekler için $r = 0.25$, $p < 0.05$). Son olarak algılanan yararın her iki cinsiyet için de belirti düzeyi ile negatif yönde ve anlamlı düzeyde ilişkili olduğu belirlenmiştir (Kadınlar için $r = -0.37$ ve erkekler için $r = -0.35$, $p < 0.05$).

FSÖ-Y'nin ve EE'nin Psikolojik Belirti Düzeyi Üzerindeki Yordayıcılığı

FSÖ-Y ve EE'nin genel psikolojik belirti düzeyi üzerindeki yordayıcı gücünü ayrı ayrı değerlendirebilmek için iki hiyerarşik regresyon modeli test edilmiştir. Bunun en temel nedeni iki ölçüm aracının farklı ebeveynleşme modellerine vurgu yapıyor olmasıdır. FSÖ-Y'yi tasarlayan Jurkovic ve Thirkield (1999), kuramsal olarak ebeveynleşmenin türünü psikolojik belirtilerin temel belirleyicisi olarak kabul etmektedir. Öte yandan EE'nin geliştiricisi olan Hooper'a (2009) göre ise bakım alanın kim olduğu ebeveynleşmenin psikolojik belirtiler üzerindeki etkisi açısından belirleyici bir değişkendir. Bu nedenle, bu iki kuramsal model ayrı ayrı değerlendirilerek yordayıcı güçleri tespit edilmiştir. Analiz yaklaşımıyla ilgili bir diğer önemli nokta da her iki modelde ebeveynleşme deneyiminin deneyiminin kişi tarafından nasıl algılandığının (adaletsizlik alt boyutu ve algılanan yarar alt boyutu) regresyon denklemlerine ikinci basamakta eklenmiş olmasıdır. Gerek Jurkovic ve Thirkield (1999) gerekse de Hooper (2009) kişinin deneyime yönelik algısının ebeveynleşmenin etkileri üzerinde oldukça önemli bir role sahip olduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle her iki model için de kişinin algısının psikolojik belirti düzeyi üzerinde yordayıcı etkisinin diğer boyutlar kontrol edildikten sonra hesaplanması tercih edilmiştir. İlk modelde adaletsizlik algısının belirti düzeyi üzerindeki etkisi; ikinci modelde ise algılanan yararın belirti düzeyi üzerindeki etkisi cinsiyet ve ebeveynleşmeye ilişkin değişkenlerin etkileri kontrol edilerek değerlendirilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 4'te aktarılmıştır.

FSÖ-Y için yürütülen regresyon modelinde birinci basamakta cinsiyet, araçsal ve duygusal bakım verme değişkenlerinin yordayıcı etkileri hesaplanmıştır. Analiz sonucu ilk basamakta değerlendirilen modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğuna işaret etmiştir ($R = 0.315$, $R^2 = 0.099$, $F(3-193) = 7.102$, $p < 0.001$). İlk basamakta cinsiyetin anlamlı bir etkisinin bulunmadığı ($p > 0.05$), araçsal bakım verme ($t = 2.52$, $\beta = 0.20$, $p < 0.01$) ve duygusal bakım vermenin ($t = 2.35$, $\beta = 0.18$, $p < 0.05$) etkilerinin anlamlı olduğu görülmüştür. Buna göre her iki bakım verme türü de psikolojik belirti düzeyini pozitif yönde yordamaktadır ve ilk basamaktaki model varyansın %9.9'unu açıklayabilmektedir. İkinci basamakta ise yordayıcı değişken olan adaletsizlik algısı analize eklenmiştir. Bu ikinci modelin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($R = 0.473$, $R^2 = 0.223$, $F(4-192) = 13.803$, $p < 0.001$) ve varyansın %22.3'nü yordadığı görülmüştür. Adaletsizlik algısının psikolojik belirti düzeyini pozitif yönde yordadığı görülmüştür ($t = 5.53$, $\beta = 0.43$, $p < 0.001$). Adaletsizlik boyutunun analize dahil edilmesiyle araçsal ve duygusal bakım verme boyutlarının yordayıcı olma özelliğini kaybettiği görülmüştür ($p > 0.05$).

EE için yürütülen regresyon modelinde birinci basamakta cinsiyet, ebeveyn odaklı ve kardeş odaklı ebe-

Tablo 4. Hiyerarşik Regresyon Analizleri Bulguları

FSÖ-Y						
	Değişken	B	S.H.	Beta	t	p
Model 1	Sabit	-0.22	0.29		-0.76	0.45
	Cinsiyet	0.09	0.11	0.06	0.88	0.38
	Araçsal Bakım Verme	0.29	0.12	0.20	2.52	0.01
	Duygusal Bakım Verme	0.20	0.08	0.18	2.35	0.02
$R = 0.315$, $R^2 = 0.099$, $F_{(3-193)} = 7.102$, $p < 0.000$						
Model 2	Sabit	-0.22	0.27		-0.83	0.41
	Cinsiyet	0.17	0.10	0.11	1.67	0.10
	Araçsal Bakım Verme	0.09	0.11	0.06	0.76	0.45
	Duygusal Bakım Verme	0.06	0.08	0.05	0.69	0.49
	Adaletsizlik	0.39	0.07	0.43	5.53	0.00
$R = 0.473$, $R^2 = 0.223$, $F_{(4-192)} = 13.803$, $p < 0.000$						
EE						
Model 1	Sabit	0.41	0.22		1.85	0.07
	Cinsiyet	-0.01	0.10	0.00	-0.06	0.96
	Ebeveyn Odaklı	0.10	0.09	0.09	1.07	0.29
	Kardeş Odaklı	0.19	0.08	0.19	2.27	0.02
$R = 0.244$, $R^2 = 0.060$, $F_{(3-193)} = 4.070$, $p < 0.008$						
Model 2	Sabit	1.69	0.32		5.30	0.00
	Cinsiyet	0.11	0.10	0.08	1.13	0.26
	Ebeveyn Odaklı	0.15	0.08	0.14	1.76	0.08
	Kardeş Odaklı	0.12	0.08	0.12	1.54	0.12
	Algılanan Yarar	-0.37	0.07	-0.36	-5.30	0.00
$R = 0.424$, $R^2 = 0.180$, $F_{(4-192)} = 10.507$, $p < 0.000$.						

veynleşme değişkenlerinin etkileri hesaplanmıştır. Analiz sonucu ilk basamakta değerlendirilen modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğuna işaret etmiştir ($R = 0.244$, $R^2 = 0.060$, $F(3-193) = 4.070$, $p < 0.01$). Ancak, ilk basamakta cinsiyetin ve ebeveyn odaklı ebeveynleşmenin anlamlı etkisinin bulunmadığı tespit edilmiştir ($p > 0.05$). Sadece kardeş odaklı ebeveynleşmenin etkilerinin anlamlı olduğu ($t = 2.27$, $\beta = 0.19$, $p < 0.05$) ve bu modelin varyansın %6'sını yordadığı bulunmuştur. İkinci basamakta ise yordayıcı değişken olan algılanan yarar analize katılmıştır. Bu ikinci modelin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve varyansın %18'ini yordadığı görülmüştür ($R = 0.424$, $R^2 = 0.180$, $F(4-192) = 10.507$, $p < 0.001$). Algılanan yararın psikolojik belirti düzeyini negatif yönde yordadığı tespit edilmiştir ($t = -5.30$, $\beta = -0.36$, $p < 0.001$). İkinci basamakta kardeş odaklı ebeveynleşme boyutunun da yordayıcı olma özelliğini kaybettiği görülmüştür ($p > 0.05$).

TARTIŞMA

Bu çalışma kapsamında çocukluk çağı ebeveynleşme yaşantılarının geriye dönük değerlendirmesinde hem klinik hem de bilimsel araştırma amacıyla yaygın olarak kullanılan iki ölçüm aracının alt boyutları

arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Analizlerin işaret ettiği ilk nokta her iki araç için de cinsiyetin küçük ama anlamlı farklılıklar yarattığıdır. FSÖ-Y için erkek katılımcıların araçsal bakım verme ve adaletsizlik boyutlarından aldıkları puanların kadın katılımcılara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Öte yandan, EE için ise kadınların özellikle algılanan yarar boyutundan aldıkları puanlar erkek katılımcıların puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Bu bulgunun ölçeklerin ebeveynleşmeyi tanımlama biçimleriyle ilişkili olduğu düşünülebilir. FSÖ-Y ebeveynleşmenin türüne odaklanırken EE kime yönelik olduğuna odaklanmaktadır. Bu nedenle FSÖ-Y kapsamında erkek çocukların ev bütçesine yönelik aldıkları ekonomik sorumluluklar öne çıkmakta ve katılımcılar emeklerinin adil bir biçimde takdir görmediğine inanmaktadırlar. Öte yandan, EE’de kız çocuklar için özellikle kardeşe yönelik ebeveynleşme öne çıkmaktadır ve kadın katılımcılar kardeşlerine yönelik üstlendikleri sorumluluk için takdir gördüklerini ve bunun iyi hissettirdiğini ifade etmişlerdir. Kardeşin bakımı konusunda kız çocuklara atanan kültürel rolün de bu sonuca katkı sağlamış olabileceği düşünülmüştür.

Korelasyon bulguları değerlendirildiğinde iki aracın alt boyutları arasında alanyazınla tutarlı ilişkiler olduğu görülmektedir (Hooper ve Doehler, 2012). Her iki cinsiyet için de en yüksek ölçekler arası ilişkinin duygusal bakım verme ve ebeveyn odaklı ebeveynleşme arasında olduğu görülmüştür. Katılımcının cinsiyetine bakılmaksızın duygusal ebeveynleşme düzeyinin, ebeveynlere yönelik bakım veren rolü üstlenme düzeyi ile eşgüdümlü bir artış gösterdiği belirlenmiştir. Her iki boyuttan alınan puanlar arasında cinsiyet açısından anlamlı bir fark olmamasına karşın kadınlar için hem duygusal bakım verme hem de ebeveyn odaklı ebeveynleşmenin psikolojik belirti düzeyi ile anlamlı ilişkiler gösterdiği görülmüştür. Çocukken anne-babalarına duygusal bağlamda ebeveynlik yapmanın, erkeklerle aynı miktarda olsa bile, kadınlar üzerinde daha uzun vadeli ve olumsuz etkilere yol açabileceği düşünülmüştür. Korelasyonel ilişkiler çerçevesinde ebeveynlerinin duygusal bakımını üstlenen kız çocuklarının psikolojik sağlık için risk grubu oluşturduğu düşünülebilir. Ölçekler arası bir diğer önemli ilişki de algılanan yarar ve adaletsizlik alt boyutları arasında gözlenmiştir. Alanyazınla da uyumlu olarak (Champion ve ark., 2009; Hooper ve ark., 2008; Kuperminc ve ark., 2009) katılımcıların yaptıkları görevlerin önemi fark edilip takdir edildiği ölçüde aile içindeki rollerinden memnun oldukları, yarar gördüklerine inandıkları görülmektedir. Bu ilişkinin kadınlar için daha yüksek çıkması kardeşe bakım vermek, dersleriyle ilgilenmek gibi görevlerin kız çocukları tarafından daha sık üstlenilmesi ile ilişkilendirilebilir.

Alanyazın kişilerin çocukluk döneminde maruz kalmış oldukları ebeveynleşme deneyiminin yetişkinlik dönemindeki psikolojik sağlıkları üzerinde önemli etkileri olabileceğini vurgulamaktadır (Chase ve ark., 1998; Hooper, 2007a; Katz ve ark., 2009; Wells ve

Jones, 1998, 2000). Bu etkilerin genel olarak olumsuz olabileceği vurgulanmakla birlikte, kişilerin maruz kaldıkları bu deneyimi nasıl yorumladıklarının da ortaya çıkan etkilerin yönü konusunda önemli olabileceği ifade edilmektedir (Champion ve ark., 2009; Hooper ve ark., 2008; Kuperminc ve ark., 2009). Bu klinik ve görgül tespitlerden hareketle her iki aracın alt boyutlarının psikolojik belirti düzeyini yordayıp yordamağı incelenmiştir. FSÖ-Y için oluşturulan modelde araçsal ve duygusal bakım vermenin psikolojik belirti düzeyini arttırdığı ama adaletsizlik algısının modele katılmasıyla birlikte modelin açıklayıcı gücünün önemli ölçüde artmasına karşın ebeveynleşme türlerinin etkisini yitirdiği tespit edilmiştir. Bu durum alanyazında da vurgulanan, ebeveynleşmenin türünün yetişkinlerin psikolojik sağlığı üzerindeki etkisinin bu kişilerin bu deneyime nasıl anlam vermiş olduklarıyla ilişkili olarak ortaya çıktığı görüşünü desteklemektedir (Hooper ve ark., 2008; Kuperminc ve ark., 2009). Öte yandan, EE’ye ilişkin bulgular kime bakım verildiğinin bakım verme türü kadar iyi bir yordayıcı olmayabileceğine işaret etmiştir. Kardeş odaklı bakım verme anlamlı bir etkiye sahipken beklenenin tersine ebeveynlere yönelik bakım vermenin yordayıcı olmadığı görülmüştür. Bu durum çocuklarını üniversiteye gönderen anne babaların çocuğa yönelik çok fazla ve çok uzun süre yatırım yapmayı sürdüren ebeveynler olmasıyla açıklanabilir. Çocukların uzun yıllar okuyor olması ekonomik ve sosyal olarak yetişkinliğe geçiş süreçlerini yavaşlatmış ve ebeveyn beklentilerini azaltıcı yönde düzenlemiş olabilir. Kardeşe bakım vermenin ise kültürel olarak özellikle eğitilmiş kardeşten beklenen doğal bir görev olarak daha sık ortaya çıkmasıdır. Gerçekten de algılanan yarar boyutu modele dahil edildiğinde kardeşe verilen bakımın olumsuz etkisinin ortadan kalktığı görülmektedir. Regresyon analizi sonuçları psikolojik belirti düzeyi üzerinde ebeveynleşmenin hedefi ve türünün etkileri kontrol edildikten sonra adaletsizlik algılarının yordayıcı rolüne işaret etmektedir.

Çalışmanın en temel sınırlılığı doğrudan belli bir risk grubunda yer almadığını var saydığımız üniversite öğrencilerinin ebeveynlik yaşantılarını temel alarak yürütülmüş olmasıdır. Elde edilen bulgular genel örneklem içinde ebeveynleşme deneyimlerinin önem taşıdığına işaret etmiştir. Ancak, ebeveynleşmenin asıl etkisi göç, boşanma ya da aile üyelerinden bazılarının dezavantajlı gruplara üye olduğu durumlarda giderek artmaktadır. Bu tür risk gruplarıyla yapılacak çalışmaların ebeveynleşme olgusunun dinamiklerine ve etkilerine yönelik önemli bilgiler sağlayacağı düşünülmektedir.

BEYANLAR

Etik İkelere Uygunluk Beyanı Bu çalışma, Hacettepe Üniversitesi Etik Kurulu (35853172/433-3953 sayılı ve 25.11.2014 tarihli karar) tarafından, etik ilke ve kurallara uygun olduğu yönünde onaylanmıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı Bu makalenin tüm yazarları, makaleye ilişkin herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan ederler.

KAYNAKLAR

- Becker, S. (2007). Global perspectives on children's unpaid caregiving in the family: Research and policy on "young carers" in the UK, Australia, the USA and Sub-Saharan Africa. *Global Social Policy*, 7, 23–50.
- Carroll, J. J. ve Robinson, B. E. (2000). Depression and parentification among adults as related to parental workaholicism and alcoholism. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 8(4), 360–367.
- Champion, J. E., Jaser, S. S., Reeslund, K. L., Simmons, L., Potts, J. E., Shears, A. R. ve Compas, B. E. (2009). Caretaking behaviors by adolescent children of mothers with and without a history of depression. *Journal of Family Psychology*, 23, 156–166.
- Chase, N. D. (1999). An overview of theory, research, and societal issues. N. D. Chase (Ed.), *Burdened children: Theory, research, and treatment of the parentified child* içinde (s. 3–33). Sage.
- Chase, N. D., Demming, M. ve Wells, M. (1998). Parentification, parental alcoholism, and academic status among young adults. *The American Journal of Family Therapy*, 25, 105–114.
- Dağ, I. (1991). Belirti Tarama Listesi'nin (SCL-90-R) üniversite öğrencileri için güvenilirliği ve geçerliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2(1), 5–12.
- Derogatis, L. R. (1977). *SCL-90: Administration, scoring and procedure Manual-I for the Revised Version*. John Hopkins Univ., School of Medicine, Clinical Psychometrics Unit.
- Hooper, L. M. (2007a). Expanding the discussion regarding parentification and its varied outcomes: Implication for mental health research and practise. *Journal of Mental Health Counseling*, 29, 322–337.
- Hooper, L. M. (2007b). The application of attachment theory and family systems theory to the phenomena of parentification. *The Family Journal*, 15, 217–223.
- Hooper, L. M. (2009). *Parentification Inventory*. L. M. Hooper, Department of Educational Studies in Psychology, Research Methodology, and Counseling, The University of Alabama, Tuscaloosa, AL 35487.
- Hooper, L. M., Doehler, K., Jankowski, P. J. ve Tomek, S. E. (2012). Patterns of self-reported alcohol use, depressive symptoms, and body mass index in a family sample: The buffering effects of parentification. *The Family Journal*, 20(2), 164–178.
- Hooper, L. M., Doehler K., Wallace, S. A. ve Hannah, N. J. (2011). The Parentification Inventory: Development, validation, and cross-validation *The American Journal of Family Therapy*, 39, 226–241.
- Hooper, L. M., Marotta, S. A. ve DePuy, V. (2009). A confirmatory factor analytic study of the Posttraumatic Growth Inventory among a sample of racial minority college students. *International Journal of Mental Health*, 18, 335–343.
- Hooper, L. M., Marotta, S. A. ve Lanthier, R. P. (2008). Predictors of growth and distress following parentification among college students. *Journal of Child and Family Studies*, 17, 693–705.
- Hooper, L. M. ve Doehler K. (2012). Assessing family caregiving: A comparison of three retrospective parentification measures. *Journal of Marital and Family Therapy*, 38(4), 653–666.
- Hooper, L. M. ve Wallace, S. (2010). Evaluating the Parentification Questionnaire: Psychometric properties and psychopathology correlates. *Contemporary Family Therapy: An International Journal*, 32, 52–68.
- Jacobvitz, D. B., Hazen, N., Curran, M. ve Hitchens, K. (2004). Observations of early triadic family interactions: Boundary disturbances in the family predict symptoms of depression, anxiety, and attention/deficit/hyperactivity disorder in middle childhood. *Development and Psychopathology*, 16(3), 577–592.
- Jacobvitz, D. B. ve Bush, N. F. (1996). Reconstructions of family relationships: Parentchild alliances, personal distress, and self-esteem. *Developmental Psychology*, 32(4), 732–743.
- Jankowski, P. J., Hooper, L. M., Sandage, S. J. ve Hannah, N. J. (2013). Parentification and mental health symptoms: Mediator effects of perceived unfairness and differentiation of self. *Journal of Family Therapy*, 35(1), 43–65.
- Jones, R. ve Wells, M. (1996). An empirical study of parentification and personality. *The American Journal of Family Therapy*, 24, 145–152.
- Jurkovic, G. J. (1997). *The plight of the parentified child*. Brunner Mazel.
- Jurkovic, G. J. (1998). Destructive parentification in families: Causes and consequences. L. L'Abate (Ed.), *Family psychopathology* içinde (s. 237–255). Guilford.
- Jurkovic, G. J., Morrell, R. ve Thirkield, A. (1999). Assessment of childhood parentification: Guidelines for researchers and clinicians. Chase, N. (Ed.), *Burdened Children: Theory, Research, and Treatment of Parentification* içinde (s. 92–113). Sage.
- Jurkovic, G. J., Thirkeild, A., ve Morrell, R. (2001). Parentification in adult children of divorce: A multidimensional analysis. *Journal of Youth and Adolescence*, 30(2), 245–257.
- Jurkovic, G. J. ve Thirkield, A. (1998). *Parentification Questionnaire*. G. J. Jurkovic, Department of Psychology, Georgia State University, University Plaza, Atlanta, GA 30303.
- Jurkovic, G. J. ve Thirkield, A. (1999). Filial Responsibility Scale. Gregory J. Jurkovic at Department of Psychology, Georgia State University, MSC 2A1155, 33 Gilmer St. SE Unit 2, Atlanta, GA, 30303-3080 or gjurkovic@gsu.edu.
- Karagöbek, A. B. (2014). *The effect of maternal parentification history, maternal attachment styles, socioeconomic status and children's self-construals on parentification roles and perceived parental caregiving* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Katz, J., Petracca, M. ve Rabinowitz, J. (2009). A retrospective study of daughters' emotional role reversal with parents, attachment anxiety, excessive reassurance-seeking, and depressive symptoms. *The American Journal of Family Therapy*, 37(3), 185–195.
- Kelley, M. L., French, A., Bountress, K., Keefe, H. A., Schroeder, V., Steer, K. ve Gurnienny, L. (2007). Parentification and family responsibility in the family of origin of adult children of alcoholics. *Addictive Behaviors*, 32,

- 675–685.
- Köyden, D. ve Uluç, S. (2018). Ebeveynleşme ile psikolojik belirtiler arasındaki ilişkide cinsiyetin ve ebeveynleşmeden algılanan yararın rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 33(81), 28–38.
- Kuperminc, G. P., Jurkovic, G. J. ve Casey, S. (2009). Relations of filial responsibility to the personal and social adjustment of Latino adolescents from immigrant families. *Journal of Family Psychology*, 23(1), 14–22.
- Mayseless, O., Bartholomew, K., Henderson, A. ve Trinke, S. (2004). “I was more her mom than she was mine”: Role reversal in a community sample. *Family Relations*, 53(1), 78–86.
- McMahon, T. J. ve Luthar, S. S. (2007). Defining characteristics and potential consequences of caretaking burden among children living in urban poverty. *The American Journal of Orthopsychiatry*, 77(2), 267–281.
- Mika, P., Bergner, R. M. ve Baum, M. C. (1987). The development of a scale for the assessment of parentification. *Family Therapy*, 14(3), 229–235.
- Minuchin, P. (1988). Relationship within the family: A systems perspective on development. R. A. Hinde ve J. Stevenson-Hinde (Ed.), *Relationships within families: Mutual influences* içinde (s. 7–26). Clarendon Press.
- Minuchin, S., Montalvo, B., Guerney, B. G., Rosman, B. ve Schumer, F. (1967). *Families of the slums: An exploration of their structure and treatment*. Basic Books.
- Peris, T. S., Goeke-Morey, M. C., Cummings, E. M. ve Emery, R. E. (2008). Marital conflict and support seeking by parents in adolescence: Empirical support for the parentification construct. *Journal of Family Psychology*, 22(3), 633–642.
- Ponizowsky, Y., Kurman, J. ve Roer-Strier, D. (2012). When role reversal and brokering meet: Filial responsibility among young immigrants to Israel from the Former Soviet Union. *Journal of Family Psychology*, 26(6), 987–997.
- Rowa, K., Kerig, P. ve Geller, J. (2001). The family anorexia nervosa: Examining parent-child boundary problems. *European Eating Disorders Review*, 9, 97–114.
- Sessions, M. ve Jurkovic, G. J. (1986). *The Parentification Questionnaire*. Gregory J. Jurkovic, Department of Psychology, Georgia State University, University Plaza, Atlanta, GA 30303.
- Shin, Y. ve Hecht, M. L. (2013). Does parentification place Mexican-heritage youth at risk for substance use? Identifying the intervening nature of parent-child communication about alcohol. *Journal of Adolescence*, 36(1), 149–159.
- Sroufe, L. A. ve Fleeson, J. (1988). The coherence of family relationships. R. A. Hinde ve J. Stevenson-Hinde (Ed.), *Relationships within families: Mutual influences* içinde (s. 27–47). Clarendon Press.
- Wells, M., Glickauf-Hughes, C. ve Jones, R. (1999). Codependency: A grass roots construct's relationship to shame-proneness, low self-esteem, and childhood parentification. *The American Journal of Family Therapy*, 27(1), 63–71.
- Wells, M. ve Jones, R. (1998). Relationship among childhood parentification, splitting, and dissociation: Preliminary findings. *The American Journal of Family Therapy*, 26(4), 331–339.
- Wells, M. ve Jones, R. (2000). Childhood parentification and shame-proneness: A preliminary study. *The American Journal of Family Therapy*, 28, 19–2.

| Extended Abstract |

Relationships between different dimensions of parentification according to gender and prediction level of parentification dimensions for psychological symptoms

Sait Uluç¹ , Duygu Köyden²

Keywords

parentification, self-report, psychological symptoms

Abstract

Parentification, a kind of dysfunction in the family system, is defined as a role change between parent and child. Parentification phenomenon occurs when the child or adolescent is forced to take parental responsibilities inappropriately or earlier than the appropriate time. In this study, it was aimed to examine the relationships between the Turkish version of the Filial Responsibility Scale (FRS-A) and the Turkish version of the Parentification Scale (PI). The extent to which the scales predicted the psychological symptoms were evaluated separately. The sample of the study consisted of 197 college students (99 females and 98 males), aged between 19 and 23 ($M = 21.10$, $SD = 1.38$). Relationships between FRS and PI sub-dimensions were tested separately for women and men using Pearson's correlation analyses. The results of the analyses indicated that the relationships between the sub-dimensions of both scales were significant. Two hierarchical regression analyses were conducted to evaluate the predictive effects of the FRS-A and the PI on psychological symptoms. The results of the regression analysis indicated that the model based on the parentification type (FRS-A dimensions) estimated 22.3% of the variance of psychological symptoms. On the other hand, the model based on whom the parentification is intended for (PI dimensions) estimated 18% of the variance of psychological symptoms.

According to Sroufe and Fleeson (1988), the subsystems that make up the family, such as child-parent, siblings or spouses, develop in order to preserve the harmony and continuity of the family. These subsystems work within the framework of the principle of interdependence. The child who grows up in the family system has the chance to learn the functioning of the system and to internalize the system. Children show a tendency to carry these internalized relationship patterns to their new relationships in adult life. Minuchin (1988) emphasizes that the different roles of family members contribute to the continuity of the family system by establishing a balance. When a person or a subgroup starts to change in the system, other subgroups and people that make up the system can reorganize themselves in a way that ensures the continuity of the ongoing system (Sroufe & Fleeson, 1988).

Balances or role distributions within the family can be disrupted for different reasons. Parentification, which is one of these dysfunctional states, is defined as a role reversal between parent and child. The phenomenon of parentification occurs when the child or adolescent is forced to assume parental responsibilities inappropriately (Minuchin et al., 1967).

Children who try to fulfill the tasks they undertake during the parentification process may make an erroneous inference that the needs of others are more

important than their own. This inference can be carried over to the following years, causing people to ignore their own needs and interests (Chase, 1999). Studies have pointed out that such role changes between parents and children can often lead to negative effects on the child (Chase et al., 1998; Hooper, 2007; Katz et al., 2009; Wells and Jones, 1998, 2000). On the other hand, some researchers argue that parentification may have positive effects on personality development depending on how it emerges and how it is perceived by the exposed person (Champion et al., 2009; Hooper et al., 2008; Kuperminc et al., 2009). Jurkovic and Thirkield (1999) pointed out that “Role” and “Context” features should be well evaluated in order to accurately predict the possible effects of parentification on the child.

Studies indicate that there are significant differences between girls and boys in terms of parentification. Maysel and colleagues (2004) state that role reversal occurs with the mother rather than the father, and girls are more exposed to it. Peris and colleagues (2008) conducted a study with adolescent parents and found that mothers demand more emotional parentification from their children as compared to fathers. According to McMahon and Luthar (2007), girls have to assume more responsibility for providing emotional support to their mothers. Ponizowsky and colleagues

To cite: Uluç, S., & Köyden, D. (2022). Relationships between different dimensions of parentification according to gender and prediction level of parentification dimensions for psychological symptoms. *Journal of Clinical Psychology Research*, 6(3), 317-330.

✉ Sait Uluç · psysait@hacettepe.edu.tr | ¹Assoc. Prof., Department of Psychology, Faculty of Letters, Hacettepe University, Ankara, Turkey; ²Clinical Psychologist, İstanbul, Turkey.

Received Jun 7, 2021, Revised Aug 19, 2021, Accepted Sep 3, 2021

(2012) found in a study that girls are more exposed to emotional parenting compared to boys for immigrant families. On the other hand, instrumental parenting can be seen more frequently in boys (Köyden & Uluç, 2018).

Many indicators point to a radical change in Turkey's social structure. The qualitative and numerical changes in femicides, the increase in substance and alcohol use, and the increase in divorce rates can be counted among the first indicators that come to mind. It is possible to reach the current statistics of these variables from TUIK (The Turkish Statistical Institute). In addition to the economic crises, the existing family structure and functioning are increasingly being challenged due to both internal and external migrations. It seems inevitable that this process of psychosocial crises operating at the macro level will affect the family and the existence of the child in the family at the micro level. It is thought that role confusion and parentification of the child may emerge as one of the important risks for Turkey.

Studies related to parentification in the international literature, especially in communities experiencing immigration problems and social crises, have a very old history. However, Filial Responsibility Scale-Adult (FRS-A) and Parentification Inventory (PI), two commonly used tools that aim to measure different dimensions of parentification, have recently been adapted to Turkish. Within the scope of this study, it is primarily aimed to examine the relationships between "type of parenting (instrumental/emotional)" and "person to whom parentification is directed (parent/sibling)". Recent studies indicate that there are moderate and significant relationships between the relevant dimensions (Hooper et al., 2011). In the scope of the study, it was planned to address the gender difference. Parallel to the literature, female participants are expected to have higher scores in the areas of caring for their parents and emotional parentification. Another aim of the study was to examine the direction and level of the relations between the sub-dimensions of the scales and different psychological symptoms. In this context, it is expected that the participants' perceptions of parentification will be the most important predictor of the psychological symptom level. It is expected that the findings to be reached at the end of this study will contribute to the parentification literature.

METHODS

The sample of the study consisted of a total of 197 young adults (99 women and 98 men) continuing their education at a state university in Ankara. The ages of the participants ranged from 19 to 23 years ($M = 21$, $SD = 1$). It was observed that fifty percent of the participants had one sibling, while the others had two or more siblings. Participants without siblings were excluded from the study. Forty-five percent of the

participants reported that they were the first child, 32% the second, 14% the third, and 9% the fourth child. Fourteen percent of the participants reported that at least one of their family members had a physical problem that did not impair their daily functions. There was no participant in the sample with a psychiatric diagnosis of himself or his parents. The scales were given to the students who agreed to take part in the study voluntarily during the course hours.

The Filial Responsibility Scale (FRS) is a self-report scale developed by Jurkovic and Thirkield in 1999. The 30-item form (FRS-A) used for adults includes three sub-dimensions that are answered retrospectively. There are 10 items for the instrumental caregiving dimension, 10 items for the emotional caregiving dimension, and 10 items for the unfairness dimension. In the Turkish adaptation study conducted by Karagöbek (2014), the internal consistency coefficients were calculated as $\alpha = 0.81$ for instrumental caregiving, $\alpha = 0.82$ for emotional caregiving, and $\alpha = 0.88$ for unfairness.

The Parentification Inventory (PI) developed by Hooper (2009) consists of a total of 22 items answered through retrospective self-assessment. PI consists of three sub-dimensions: Parent-Focused Parentification, Sibling-Focused Parentification, and Perceived Benefits of Parentification. The adaptation study of the scale into Turkish was carried out by Köyden and Uluç (2018). In the adaptation study, the internal consistency coefficient was calculated as $\alpha = 0.83$ for the Parent-Focused Parentification, $\alpha = 0.73$ for the sibling-focused Parentification, and $\alpha = 0.76$ for the perceived benefit sub-dimension.

The Symptom Checklist (SCL-90-R) was developed by Derogatis (1977) to screen for psychopathological symptoms. It consists of 90 items in total and includes 10 subtests representing different psychological symptom groups. Adaptation into Turkish was done by Dağ in 1991. In the present study, the internal consistency coefficient for the whole test was calculated as $\alpha = 0.98$.

RESULTS

Independent-samples t-tests were calculated to compare the sub-dimensions' scores in male and female participants. For FRS-A, there was a significant difference in the Instrumental caregiving scores for men ($M = 2.50$, $SD = 0.48$) and women ($M = 2.18$, $SD = 0.47$); ($t_{(195)} = 4.73$, $p < 0.001$). Also, there was a significant difference in the unfairness scores for men ($M = 2.33$, $SD = 0.80$) and women ($M = 1.96$, $SD = 0.76$); ($t_{(195)} = 3.34$, $p < 0.05$). For PI, there was a significant difference in the perceived benefits scores for men ($M = 3.49$, $SD = 0.69$) and women ($M = 3.78$, $SD = 0.70$); ($t_{(195)} = 2.92$, $p < 0.01$).

Relationships between FRS-A and PI sub-dimensions were tested separately for women and men using Pearson's correlation analyses. The results of the analyses indicated that the relationships between the sub-dimensions of both scales were significant.

Two hierarchical regression analyses were conducted to evaluate the predictive effects of the FRS-A and the PI on psychological symptoms. For FRS-A, a two-stage hierarchical multiple regression was conducted with SCL-90-R total scores as the dependent variable. The caregiving scores (instrumental and emotional) and sex were entered at stage one and unfairness at stage two. The hierarchical multiple regression revealed that at stage one, instrumental caregiving and emotional caregiving contributed significantly to the regression model ($F_{(3-193)} = 7.102, p < 0.001$) and accounted for 9.9% of the variation in psychological symptoms. There was no significant effect of sex. Adding unfairness to the regression model at stage two explained an additional 12.4% of the variation in psychological symptoms and this change in R^2 was significant ($F_{(4-192)} = 13.803, p < 0.001$). At stage two, neither instrumental caregiving nor emotional caregiving were significant predictors of symptom level. The most important predictor of symptom level was unfairness. Together the four dependent variables accounted for 22.3% of the variance in psychological symptom level.

For PI, a two-stage hierarchical multiple regression was conducted with SCL-90-R total scores as the dependent variable. The parentification scores (parent-focused and sibling-focused) and sex were entered at stage one and "perceived benefit" at stage two. Result revealed that at stage one, only sibling-focused parentification contributed significantly to the regression model ($F_{(3-193)} = 4.070, p < 0.01$) and accounted for 6% of the variation in psychological symptoms. There were no significant effects of sex and parent-focused parentification. Finally, the addition of "perceived benefit" to the regression model explained an additional 12% of the variation in symptom level and this change in R^2 square was also significant, $F_{(4-192)} = 10.507, p < 0.001$. At stage two, neither parent-focused parentification nor sibling-focused parentification were significant predictors of symptom level. The most important predictor of symptom level was perceived benefit. Together the four dependent variables accounted for 18% of the variance in psychological symptom level.

DISCUSSION

Analyses indicate that gender creates small but significant differences. For FRS-A, it is seen that male participants' scores on instrumental caregiving and injustice dimensions are higher than female participants. Boys have more economic responsibilities for the household budget. Therefore, instrumental caregiving

scores are higher and male participants believe that their labor is not appreciated fairly. On the other hand, the scores of women were found to be significantly higher for the "perceived benefit" dimension of the PI. This finding was associated with the fact that giving care to siblings is compatible with the cultural roles of girls and being appreciated by the family. Consistent with the literature (Champion et al., 2009; Hooper et al., 2008; Kuperminc et al., 2009), it is seen that the participants are satisfied with their role in the family and believe that they benefit from it to the extent that the importance of the tasks they perform is recognized and appreciated.

In the regression model calculated for FRS-A, it was determined that instrumental and emotional caregiving increased the level of psychological symptoms, but with the inclusion of the perception of injustice in the model, the explanatory power of the model increased significantly, but the parenting types lost their effect. Similarly, within the PI model, while sibling-oriented parentification was a significant predictor of symptom level in the first stage of the analysis, it became meaningless with the inclusion of "perceived benefit" scores. These findings support the view emphasized in the literature that the effect of parentification on the psychological health of adults is related to how these individuals give meaning to this experience (Hooper et al., 2008; Kuperminc et al., 2009).

DECLARATIONS

Compliance with Ethical Standards This study was approved by Hacettepe University Ethics Committee (Trial Number: 35853172/433-3953, Date: 25.11.2014).

Conflict of Interest The authors declare no conflict of interest.

REFERENCES

- Champion, J. E., Jaser, S. S., Reeslund, K. L., Simmons, L., Potts, J. E., Shears, A. R., & Compas, B. E. (2009). Caretaking behaviors by adolescent children of mothers with and without a history of depression. *Journal of Family Psychology, 23*, 156–166.
- Chase, N. D. (1999). An overview of theory, research, and societal issues. In N. D. Chase (Ed.), *Burdened children: Theory, research, and treatment of the parentified child* (pp. 3–33). Sage.
- Chase, N. D., Demming, M., & Wells, M. (1998). Parentification, parental alcoholism, and academic status among young adults. *The American Journal of Family Therapy, 25*, 105–114.
- Dağ, I. (1991). Belirti Tarama Listesi'nin (SCL-90-R) üniversite öğrencileri için güvenilirliği ve geçerliği. *Türk Psikiyatri Dergisi, 2*(1), 5–12.
- Derogatis, L. R. (1977). *SCL-90: Administration, scoring and procedure manual-I for the revised version*. John Hopkins Univ., School of Medicine, Clinical Psychometrics Unit.

- Hooper, L. M. (2007). Expanding the discussion regarding parentification and its varied outcomes: Implication for mental health research and practise. *Journal of Mental Health Counseling, 29*, 322–337.
- Hooper, L. M. (2009). *Parentification Inventory*. L. M. Hooper, Department of Educational Studies in Psychology, Research Methodology, and Counseling, The University of Alabama, Tuscaloosa, AL 35487.
- Hooper, L. M., Doehler K., Wallace, S. A., & Hannah, N. J. (2011). The Parentification Inventory: Development, validation, and cross-validation. *The American Journal of Family Therapy, 39*, 226–241.
- Hooper, L. M., Marotta, S. A., & Lanthier, R. P. (2008). Predictors of growth and distress following parentification among college students. *Journal of Child and Family Studies, 17*, 693–705.
- Jurkovic, G. J., & Thirkield, A. (1999). Filial Responsibility Scale. Gregory J. Jurkovic at Department of Psychology, Georgia State University, MSC 2A1155, 33 Gilmer St. SE Unit 2, Atlanta, GA, 30303-3080 or gjurkovic@gsu.edu.
- Karagöbek, A. B. (2014). *The effect of maternal parentification history, maternal attachment styles, socioeconomic status and children's self-construals on parentification roles and perceived parental caregiving* (Unpublished master's thesis). METU Institute of Social Sciences, Ankara.
- Katz, J., Petracca, M., & Rabinowitz, J. (2009). A retrospective study of daughters' emotional role reversal with parents, attachment anxiety, excessive reassurance-seeking, and depressive symptoms. *The American Journal of Family Therapy, 37*(3), 185–195.
- Köyden, D., & Uluç, S. (2018). Ebeveynleşme ile psikolojik belirtiler arasındaki ilişkide cinsiyetin ve ebeveynleşmeden algılanan yararın rolü. *Türk Psikoloji Dergisi, 33*(81), 28–38.
- Kuperminc, G. P., Jurkovic, G. J., & Casey, S. (2009). Relations of filial responsibility to the personal and social adjustment of Latino adolescents from immigrant families. *Journal of Family Psychology, 23*(1), 14–22.
- Mayseless, O., Bartholomew, K., Henderson, A., & Trinke, S. (2004). "I was more her mom than she was mine": Role reversal in a community sample. *Family Relations, 53*(1), 78–86.
- McMahon, T. J., & Luthar, S. S. (2007). Defining characteristics and potential consequences of caretaking burden among children living in urban poverty. *American Journal of Orthopsychiatry, 77*(2), 267–281.
- Minuchin, P. (1988). Relationship within the family: A systems perspective on development. In R. A. Hinde & J. Stevenson-Hinde (Eds.), *Relationships within families: Mutual influences* (pp. 7–26). Clarendon Press.
- Minuchin, S., Montalvo, B., Guerney, B. G., Rosman, B., & Schumer, F. (1967). *Families of the slums: An exploration of their structure and treatment*. Basic Books.
- Peris, T. S., Goeke-Morey, M. C., Cummings, E. M., & Emery, R. E. (2008). Marital conflict and support seeking by parents in adolescence: Empirical support for the parentification construct. *Journal of Family Psychology, 22*(3), 633–642.
- Ponizowsky, Y., Kurman, J., & Roer-Strier, D. (2012). When role reversal and brokering meet: Filial responsibility among young immigrants to Israel from the Former Soviet Union. *Journal of Family Psychology, 26*(6), 987–997.
- Sroufe, L. A., & Fleeson, J. (1988). The coherence of family relationships. In R. A. Hinde & J. Stevenson-Hinde (Eds.), *Relationships within families: Mutual influences* (pp. 27–47). Clarendon Press.
- Wells, M., & Jones, R. (1998). Relationship among childhood parentification, splitting, and dissociation: Preliminary findings. *The American Journal of Family Therapy, 26*(4), 331–339.
- Wells, M., & Jones, R. (2000). Childhood parentification and shame-proneness: A preliminary study. *The American Journal of Family Therapy, 28*, 19–27.